

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 16. oktober 2018
Kontor: Statsrets- og Menneske-
retskontoret
Sagsbeh: Johan Næser
Sagsnr.: 2018-0030-1558
Dok.: 863858

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1149 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 19. september 2018. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Rosa Lund (EL) og Josephine Fock (ALT).

Søren Pape Poulsen

/

Anders Sparholt Jørgensen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1149 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren, i forlængelse af samrådet den 24. august 2018 om Tibet-sagen og med henvisning til, at der af kommissoriet for den nye kommission fremgår, at der efter undersøgelsens afslutning, på baggrund af beretningen og eventuelle oplysninger om nyt materiale, vil blive taget stilling til, om myndighedernes håndtering af udlevering af materiale til kommissionen skal undersøges, redegøre for, hvilke forældelsesfrister der gælder, herunder i konkrete personalesager?”

Svar:

1. I det følgende redegøres der dels for reglerne om strafferetlig forældelse (pkt. 2), dels for forældelse af offentligt ansattes disciplinæransvar (pkt. 3), der er de ansvarsformer, som typisk vil kunne være relevante at gøre gældende over for embedsmænd mv. som følge af en beretning fra en undersøgelseskommission mv. Pkt. 4 indeholder nogle afsluttende bemærkninger, herunder i relation til Tibetsagen, som var emnet for samrådsspørgsmål AS, AT og AU.

2. Det følger af straffelovens § 92, at en lovovertrædelse ikke straffes, når der er indtrådt forældelse efter §§ 93-94. Om der i det konkrete tilfælde er indtrådt strafferetlig forældelse, vil afhænge af strafferammen for den pågældende strafbestemmelse. Ifølge straffelovens § 93, stk. 1, nr. 1-3, er forældelsesfristen henholdsvis 2, 5 eller 10 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel i henholdsvis 1, 4 eller 10 år for overtrædelsen.

Embedsmænd er i deres virke underlagt regler om strafansvar, jf. navnlig straffelovens kapitel 16, som indeholder en række bestemmelser om forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv mv. Et eventuelt strafansvar for embedsmænd vil typisk skulle pålægges efter bestemmelserne i straffelovens § 152 om tavshedspligt eller §§ 155-157 om henholdsvis misbrug af stillingen, nægtelse af at opfylde en tjenesteplicht mv. og pligtforsømmelse. Strafferammen i § 152, stk. 1, er fængsel indtil 6 måneder, og strafferammen i §§ 155-157 er fængsel indtil 4 måneder. Forældelsesfristen er derfor 2 år, jf. straffelovens § 93, stk. 1, nr. 1. Det skal dog for fuldstændighedens skyld bemærkes, at en overtrædelse af straffelovens § 152, stk. 2, om overtrædelse af tavshedspligten under særligt skærpende omstændigheder, kan straffes med fængsel indtil 2 år, og at tilsvarende gælder en overtrædelse af § 155 om tjenestemisbrug, hvis overtrædelsen sker for at skaffe sig eller andre

uberettiget fordel. I sådanne tilfælde er forældelsesfristen 5 år, jf. straffelovens § 93, stk. 1, nr. 2.

Forældelsesfristen regnes som hovedregel fra den dag, da den strafbare virksomhed eller undladelse er ophørt, jf. straffelovens § 94, stk. 1. Forældelsesfristen afbrydes, når den pågældende gøres bekendt med sigtelsen, eller når anklagemyndigheden anmoder om rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for overtrædelsen, jf. straffelovens § 94, stk. 5.

3. Der er ikke i tjenstemandsloven fastsat regler om det tjenstlige ansvars forældelse. Tilsvarende er der ikke for overenskomstansatte embedsmænd fastsat regler om forældelse af ansættelsesretligt ansvar. Det betyder, at et sådant ansvar principielt ikke forældes og dermed kan gøres gældende, så længe vedkommende er ansat. I praksis er forældelseslignende synspunkter dog blevet inddraget ved bedømmelsen af, om der har været det fornødne grundlag for at gøre et tjenstligt ansvar gældende, og/eller ved vurderingen af, hvilken sanktion der i givet fald burde komme på tale.

Det anføres således i de specielle bemærkninger til § 3 i lovforslag nr. L 65 af 28. oktober 1998 om undersøgelse af Politiets Efterretningstjeneste, at disciplinært ansvar for gamle forhold ikke bør kunne komme på tale, selv om der ikke i tjenstemandsloven er fastsat regler om det tjenstlige ansvars forældelse. Det er endvidere anført, at det ikke kan forventes, at der bliver tale om at afgive udtalelser om tjenstligt ansvar eller kritik i øvrigt i anledning af forhold, der ligger en længere årrække tilbage, medmindre der foreligger særdeles graverende forhold.

Spørgsmålet om, hvilken betydning den tid, der er gået, skal have for, om et tjenstligt ansvar gøres gældende, vil bero på en konkret vurdering bl.a. af forholdets grovhed. I lyset af bl.a. hidtidig praksis skal der dog i almindelighed foreligge særlige grunde for, at et ansvar søges gjort gældende i anledning af forhold, der ligger mere end ca. 5 år tilbage i tid.

Der kan endvidere henvises til professor, dr. jur. Jens Peter Christensens udrådning om visse forhold af betydning for offentligt ansatte chefers retsstilling (1998), side 132 ff., med henvisninger til praksis fra kommissionsdomstole mv. og tjenstlige undersøgelser, og til betænkning nr. 1443/2004 om embedsmænds rådgivning og bistand, side 255 ff.

Det bemærkes endelig, at Tibetkommissionen i sin beretning, side 351, lægger tilsvarende synspunkter til grund. Om betydningen heraf for den konkrete undersøgelse bemærker kommissionen:

”At de forhold, der er omfattet af kommissionens undersøgelse, er begået over en periode, der ved undersøgelsens afslutning ligger op til 5 ½ år tilbage, indebærer efter kommissionens opfattelse ikke, at kommissionen bør afstå fra at foretage retlige vurderinger af, om der er grundlag for, at det offentlige søger at stille offentligt ansatte disciplinært til ansvar for hele perioden.”

4. Som det fremgår af ovenstående, afhænger den strafferetlige forældelsesfrist af, hvilken strafbestemmelse det pågældende forhold i givet fald omfattes af. Spørgsmålet om, hvorvidt der er indtrådt strafferetlig forældelse, afhænger endvidere af, hvornår det strafbare forhold er ophørt, og af, om der er sket afbrydelse af fristen inden udløbet heraf. For så vidt angår disciplinæransvar, vil det afhænge af en konkret vurdering, om forældelseslignende synspunkter bør føre til en mildere sanktion eller til, at et ansvar ikke bør søges gennemført.

Det bemærkes, at undersøgelseskommissionen – selvom den ikke finder grundlag for at søge et strafansvar eller disciplinært ansvar mv. gjort gældende mod nogen – vil kunne udtale sig om, hvorvidt det kan antages, at der er begået fejl eller forsømmelser.

Det bemærkes endelig, at det efter Justitsministeriets opfattelse må antages, at hvis undersøgelseskommissionen undervejs i sin undersøgelse støder på oplysninger, der indikerer, at der bevidst er tilbageholdt oplysninger af betydning for den oprindelige Tibetkommissions undersøgelse, vil kommissionen efter en konkret vurdering kunne videregive sådanne oplysninger til politi og anklagemyndighed. Det vil herefter være op til politi og anklagemyndighed at vurdere, om der er grundlag for at indlede strafferetlig forfølgning og tage skridt til at afbryde den strafferetlige forældelsesfrist. Der henvises til Justitsministeriets besvarelse af 3. september 2012 af spørgsmål nr. 2 (alm. del) fra Underudvalget under Udvalget for Forretningsordenen, hvoraf det fremgår, at det efter Justitsministeriets opfattelse må antages, at undersøgelseskommissionslovens regler om tavshedspligt ikke er til hinder for, at en undersøgelseskommission i visse tilfælde vil kunne videregive oplysninger til politi og anklagemyndighed til brug for en sag om strafferetlig forfølgning mv. Det vil være op til vedkommende undersøgelseskommission i det konkrete tilfælde – inden for de rammer, som gælder for dens virksomhed – at tage stilling til spørgsmålet om videregivelse.